

Болкун Катерина Андріївна,
слухач магістратури ННІ № 1 Національної
академії внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС СЛІДЧОГО В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Належне та ефективне виконання завдань кримінального провадження щодо забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінального провадження неможливе без належної організації системи правоохоронних органів в Україні. 14.04.2022 було прийнято Закон України № 2201-IX «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану». Тобто, в умовах сьогодення правоохоронні органи перебувають на стадії реформування, отже, особливо актуальним постає питання процесуального статусу слідчого як суб'єкта кримінального провадження. Згідно з КПК України 2012 р., зокрема п. 16 ст. 3, «... Слідчий – службова особа органу внутрішніх справ, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, уповноважена в межах компетенції, передбаченої цим кодексом, провадити досудове розслідування кримінальних правопорушень» [1, с. 54].

Окрім того, аналіз норм повноважень слідчого за КПК України 1960 р. вказує на значне зменшення його прав та процесуальних обов'язків у кримінальному процесі.

Так, активна роль слідчих у справі укріплення законності в державі, велике значення їхньої діяльності щодо розкриття кримінальних правопорушень та виявлення злочинців обумовили надання їм широких повноважень при провадженні досудового слідства.

Для реалізації своїх прав та обов'язків слідчий наділений широкими процесуальними повноваженнями.

Окрім того, Благодир А.А. влучно зазначає, що при провадженні попереднього слідства всі рішення про направлення слідства та проведення слідчих дій слідчий приймає самостійно, за винятком випадків, коли законом передбачено рішення суду чи отримання санкції прокурора, та несе відповідальність за їх законне та своєчасне проведення» [2, с. 8–9].

Основою повноважень слідчого є його процесуальна незалежність та самостійність. У ст. 127 КПК України 1960 р. вказано, що при проведенні досудового слідства всі рішення про направлення слідства та проведенні слідчих дій слідчий приймає самостійно, за

винятком випадків, коли законом передбачено отримання санкції від прокурора. Процесуальну самостійність слідчого підтверджує закріплене в діючому законодавстві положення про те, що ніхто не може примусити слідчого прийняти рішення, яке суперечить його внутрішньому переконанню [3, с. 41].

Повноваження слідчого мають владний характер. Це виражається у його праві застосувати заходи процесуального примусу, в обов'язку посадових осіб та громадян виконувати приписи слідчого, коли вони надані в межах його компетенції та в установленій процесуальній формі.

Розкриття кримінального правопорушення в багатьох випадках залежить від взаємодії між слідчим та органом дізнання. Тому кримінально-процесуальний закон 1960 р. та КПК України 2012 р. наділяють слідчого певними повноваженнями і в цій сфері. Згідно із законом (зокрема ст. 40 КПК України 2012 р.) слідчий вправі надавати органам дізнання доручення та вказівки про проведення розшукових та слідчих дій, вимагати від органів дізнання співпраці у виконанні окремих слідчих дій у кримінальних провадженнях, які перебувають у нього в провадженні. Доручення і вказівки слідчого надаються в письмовій формі органам дізнання та обов'язкові для виконання. Таким чином, і в цьому випадку закон підкреслює владність повноважень слідчого та його головну роль при проведенні досудового слідства у кримінальних провадженнях [4, с. 41].

Як зазначалося вище, повноваження слідчого передбачають, що при провадженні досудового слідства на нього покладаються певні обов'язки, дотримання яких гарантує виконання завдань кримінального судочинства.

Можна цілком підтримати думку Курти Є.О. та Римарчука Г.С., що регламентовані кримінально-процесуальним законом повноваження слідчого створюють реальну можливість для швидкого, всебічного та об'єктивного розслідування кожної кримінальної справи» [5, с. 18–20].

Таким чином, дотримання зазначених вимог є обов'язковим як для слідчого у своїй діяльності, так і для співробітників оперативних підрозділів та інших суб'єктів кримінального провадження. Підсумовуючи, можна зазначити, що особливості кримінального процесуального статусу слідчого залежать від покладених повноважень та характеру обов'язків, специфіки діяльності правоохоронних органів тощо. Процесуальний статус слідчого варто розглядати через його правосуб'єктність з урахуванням призначення правоохоронних органів, їх завдань, функцій, повноважень тощо. Стверджуємо, що наділення слідчого самостійністю у прийнятті процесуальних рішень та

здійсненні процесуальних дій стане можливістю уникнення негативних тенденцій, що виникають безпосередньо між прокурором, керівником органу досудового розслідування та слідчим у разі оскарження рішень прокурора.

Список використаних джерел

1. Шумейко Д.О. Освідчення особи при розслідуванні прийняття пропозицій, обіцянки чи одержання неправомірної вигоди службовою особою: проблеми правозастосування. *Право.юа*. 2015. № 1. С. 100-106. http://№buv.gov.ua/UJRN/rgauo_2015_1_17.

2. Благодир А.А. Застосування примусу під час провадження слідчих дій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2018. 16 с.

3. Козленко А.І., Карнаухов О.В. Особливості проведення огляду, обшуку та освідчення у кримінальному провадженні про контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів. Актуальна юриспруденція. *Юридичні науково-практичні Інтернет-конференції (24.04.2016)*. Секція № 5. URL: http://^a1acItIy.cot.ua/inIyex.pBp?opIyop=cot_coNeteNet&view=article&id=1280%3A200416-19&catid=152%3A5-0416&Itemid=188&laNog=ru.

14. Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 22 с. URL: http://elar.Neaiu.kiev.Ua/bitstream/123456789/1422/1/karpushi№_avtoref.pdf.

5. Курта Є.О., Римарчук Г.С. Можливості укладання компромісу під час проведення слідчих (розшукових) дій. *Вісник Національного університету «Львівська Політехніка»*. 2015. № 813. С. 256–261. URL: <http://eпа.lр.ейи.иа:8080/Бапй1e/пiб/30091>.

Бондар В'ячеслав Юрійович,

слухач магістратури ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНЕ СТ. 114-2 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

24 лютого 2022 року стало тією датою, що розділило моє життя і життя всіх моїх співвітчизників на до та після. До цього якісь плани, які з того дня схоже ніхто більше не будує більше, ніж на кілька днів, а потім... Ракети, масові наступи ординських військ, звірства та потоки інформації стосовно війни з усіх джерел... Звісно в 21 ст. в умовах, коли все швидко змінюється потрібно бути готовим до будь-якого розвитку подій. Але, важко собі було уявити велику війну в центрі Європи, яка тривала б місяцями і супроводжувалась такими звірствами з боку однієї із сторін, з боку держави-постійного члена РБ ООН! Наш ворог по-звірячому жорстокий – зґвалтовані діти, безвинно вбиті жінки та